

**До Спеціалізованої вченої ради К 26.501.01
у Науково-дослідному інституті
інформатики і права НАПрН України**

ВІДГУК

офіційного опонента – кандидата юридичних наук Хатнюка Юрія Анатолійовича на дисертаційне дослідження Цибульник Тетяни Анатоліївни на тему: «Адміністративно-правові засади діяльності органів місцевого самоврядування України щодо протидії рейдерству», представленого на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

В українських реаліях сьогодення рейдерство стало загальноприйнятим явищем та загрозою для будь-якого українського бізнесу із власною специфікою, способами та методами захоплення підприємств різних форм власності. При цьому з початку 90-х років рейдерство стало загальноприйнятим явищем та загрозою для будь-якого українського регіону. На жаль через відсутність реєстру (бази даних) усіх випадків рейдерських захоплень статистику їхньої кількості навести важко, однак за останні два роки простежується тенденція суттєвого збільшення.

За складної політичної та економічної ситуації, недостатності інвестиційних коштів популярними стали методи рейдерства, пов'язані із скупкою акцій міноритарних власників, ініціюванням банкрутства підприємства за допомогою штучного збільшення кредиторської заборгованості або її придбання, отриманням контролю за менеджментом

підприємства та наступного прийняття вигідних рішень, ініціюванням процесу оскарження результатів приватизації, фактів набуття права власності або інших значущих юридичних фактів.

Актуальність теми дисертації підтверджується усе частішими випадками чергових хвиль рейдерських захоплень в Україні. Про рівень загрози рейдерства свідчить той факт, що найпоширенішими економічними злочинами в Україні є саме незаконне привласнення майна (80 % опитаних), а також корупція та хабарництво (67 %), що складає основу рейдерства.

Дисертація Цибульник Тетяни Анатоліївни на тему: «Адміністративно-правові засади діяльності органів місцевого самоврядування України щодо протидії рейдерству» присвячена розв'язанню актуального наукового завдання – визначення адміністративно-правових засад діяльності органів місцевого самоврядування щодо протидії рейдерству на регіональному рівні в умовах його реформування на засадах децентралізації.

Досліджуване здобувачкою питання є новим для юридичної науки, оскільки цілісного дослідження парадигми адміністративно-правового забезпечення діяльності органів місцевого самоврядування щодо протидії рейдерству не проводилось, вказане й зумовило обрання зазначеної теми.

Ступінь обґрунтованості, достовірність і новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації полягає в тому, що дисертація є одним із перших у сучасній вітчизняній правовій науці комплексним дослідженням, яке вирішує науково-практичну проблему парадигми адміністративно-правового забезпечення діяльності органів місцевого самоврядування щодо протидії рейдерству.

Як впливає із аналізу дисертації здобувачка під час виконання дослідження опрацювала достатню кількість робіт як зарубіжних, так і вітчизняних науковців, значну кількість нормативно-правових актів (загалом 178 джерел).

Цілком обґрунтованими є зроблені здобувачкою висновки, що під регіональним рейдерством пропонується розуміти порушення режиму законності у відносинах стосовно інститутів перерозподілу власності, ринкової оцінки ліквідаційних активів, реєстрації прав власності, вирішення корпоративних конфліктів в межах окремої адміністративно-територіальної одиниці.

Позитивно варто відзначити і обґрунтування дослідницею доцільності щодо необхідності розробки та прийняття на законодавчому рівні відповідного нормативно-правового акта з питань підвищення ефективності діяльності органів місцевого самоврядування щодо протидії рейдерству з утворенням в обласних містах муніципальних органів з правоохоронними функціями та відповідними повноваженнями.

Обґрунтованості результатів дослідження сприяє і здійснений у другому підрозділі першого розділу аналіз суспільно-небезпечних проявів рейдерства в умовах реформування місцевого самоврядування на засадах децентралізації, розглянуто основні форми рейдерських акцій, такі як: недружнє (вороже) поглинання компанії, що має права на привабливий для рейдерів актив; отримання контролю над активами внаслідок банкрутства; оскарження прав на активи з використанням судової системи; примус для укладення угоди з активами, у тому числі з використанням інструментів корпоративного шантажу; отримання контролю над активом шляхом його таємного викрадення або шахрайства; лобіювання інтересів в органах державної влади внаслідок змови з державними службовцями тощо. У результаті аналізу особливостей кожної стадії виникнення та становлення рейдерства в Україні наголошується, що українське рейдерство перебуває у безперервному розвитку. Зважаючи на нові політичні та соціально-економічні умови, рейдери постійно шукають нові, більш дієві та дохідні форми реалізації рейдерських проектів.

Цілком доречним є зроблений дисертантом висновок про те, що враховуючи значення і масштаби поширення такого суспільно-правового явища як рейдерство, жоден орган, навіть вся система правоохоронних органів не в змозі гарантувати та забезпечити їх самотужки. Досягнення реальних позитивних результатів у цьому напрямку стає можливим лише за наявності активної співпраці щодо протидії рейдерству між органами місцевого самоврядування та органами правоохоронної системи.

Обґрунтовано, що під особливостями взаємодії органів місцевого самоврядування з органами прокуратури, поліції, служби безпеки, як регіональних суб'єктів протидії рейдерству слід розуміти їхнє положення, (статус) у системі суспільних відносин та механізмі державного управління, що визначається законодавством шляхом закріплення в його нормах відповідних завдань, функцій та повноважень, які реалізуються зазначеними суб'єктами через певні адміністративно-правові відносини, зокрема, ті, що складаються безпосередньо під час їхньої взаємодії щодо запобігання незаконним захопленням підприємств різних форм власності. Запропоновано пріоритетні напрямки взаємодії органів місцевого самоврядування з правоохоронними органами, підкреслено, що їх взаємодія з поліцією з питань протидії рейдерству має визначальне значення в регіоні.

Практичного значення набуває висновок, зроблений здобувачем про удосконалення адміністративно-правових засад діяльності з питань протидії рейдерству. Зокрема, обґрунтовано доцільність розроблення та прийняття законодавчого акту, який би врегулював питання юрисдикційних повноважень органів місцевого самоврядування щодо протидії рейдерству. Окремої уваги заслуговують пропозиції щодо змін до статті 5 Кодексу України про адміністративні правопорушення про повноваження місцевих рад щодо прийняття рішень за порушення яких передбачається адміністративна відповідальність саме з точки зору запобігання та

профілактики економічним правопорушенням (рейдерству) на території розташування відповідних громад. А саме можливість встановлення радами міст-обласних центрів правил економічної безпеки, за порушення яких передбачено адміністративну відповідальність. А також у зв'язку з цим внесення змін до Кодексу адміністративного судочинства України у розділ II главу 1 щодо адміністративної юрисдикції і підсудності адміністративних справ. Наведені та інші пропозиції будуть сприяти удосконаленню діяльності органів місцевого самоврядування України щодо протидії рейдерству та виведенню її на якісно новий рівень соціального партнерства, людини, держави, суспільства і у сфері забезпечення економічного правопорядку.

Позитивно варто відмітити й використання здобувачем методів дослідження. Зокрема логіко-семантичного методу та методу сходження від абстрактного до конкретного поглиблено понятійний апарат, системно-структурний, системно-функціональний застосовано для уточнення системи суб'єктів взаємодії з питань забезпечення протидії рейдерству, визначення системи адміністративно-правових повноважень суб'єктів взаємодії з питань протидії рейдерству, уточнення напрямів та форм взаємодії з питань адміністративно-правового забезпечення протидії рейдерству, порівняльно-правовий метод широко використано для з'ясування місця та значення норм адміністративного законодавства в регулюванні діяльності органів місцевого самоврядування з питань протидії рейдерству, статистичний, порівняльно-правовий, структурно-логічний та компаративний методи використовувалися для розмежування правовідносин, які виникають під час взаємодії органів місцевого самоврядування з органами публічного управління з питань забезпечення протидії рейдерству, визначення особливостей адміністративно-правового регулювання координації суб'єктів взаємодії з питань забезпечення протидії рейдерству в умовах реформування самоврядування на засадах децентралізації.

Дисертація є завершеною, самостійною працею. Використання праць інших науковців під час дослідження здійснено з відповідними посиланнями.

Комплексно аналізуючи представлену роботу, варто відзначити, що дисертація логічно структурована відповідно до мети і завдань дослідження, що свідчить про цілісність та системність поданого наукового дослідження.

Зазначені вище нові науково обґрунтовані результати, отримані дисертантом, в сукупності вирішують важливе наукове завдання визначення адміністративно-правових засад діяльності органів місцевого самоврядування України щодо протидії рейдерству на регіональному рівні.

Повнота викладу основних результатів дисертації в опублікованих працях. Усі наукові статті, опубліковані здобувачем у фахових виданнях (усього 6, зокрема одна у зарубіжному виданні), відповідають вимогам МОН України щодо наявності обов'язкових елементів (постановка проблеми у загальному вигляді; аналіз останніх досліджень і публікацій; виділення невирішених частин загальної проблеми; формулювання цілей статті і т.д.). Усі статті містять повний опис наукових результатів, що підтверджує їх достовірність. У наукових працях, в яких висвітлюється основний зміст дисертації, не виявлено тотожних за змістом статей, опублікованих у фахових виданнях.

Основні теоретичні й практичні результати виконаної дослідницької роботи оприлюднені на 6 конференціях.

Основні положення дисертації ідентичні змісту автореферату. Аналіз структури і форми дисертації й автореферату не виявив серйозних порушень щодо їх оформлення.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що положення і висновки дисертації розширюють простір для подальшого теоретичного дослідження проблем протидії рейдерству на регіональному рівні. Рекомендації дисертації можуть бути враховані у нормотворчій

діяльності – для удосконалення чинного вітчизняного законодавства та розробки нових нормативно-правових актів, які регулюють діяльність органів місцевого самоврядування щодо протидії рейдерству; у навчальному процесі – для викладання тем з навчальних дисциплін «Адміністративне право», «Адміністративна діяльність органів внутрішніх справ», «Антикорупційний менеджмент» а також у викладанні інших сертифікатних дисциплін. Відмічаючи теоретичну й практичну цінність дисертації Цибульник Т.А., слід вказати на окремі **зауваження**, що викликають сумніви й можуть слугувати підґрунтям для дискусії під час захисту дисертації:

1) У розділі 1 «Теоретико-правова характеристика діяльності органів місцевого самоврядування України щодо протидії рейдерству» здобувачці варто було б крім сутності та значення «регіональної економічної безпеки» визначити ще й систему суб'єктів уповноважених її забезпечувати.

2) Погоджуючись з дисертанткою у тому, що одним із факторів, які призводять до поширення рейдерства в регіонах країни, є корумпованість виконавчої та судової влади (стор. 39), вбачається, що їх характеристика в дисертації проведена недостатньо повно, оскільки невизначено відповідний перелік, не проаналізовано правові наслідки, передбачені за порушення вимог антикорупційного законодавства.

3) Розглядаючи адміністративно-правове регулювання взаємодії органів місцевого самоврядування та органів державної влади (розділ 2), наслідком чого стало уточнення форм даної взаємодії, авторка обділила увагою таке дискусійне серед науковців питання, як – доцільність (недоцільність) чіткого закріплення певних процедур у законодавчих актах.

4) У тексті роботи є непоодинокі згадування категорій «рейдерські акції, атаки, технології, проекти» (стор. 46, 66, 68, 80 та ін.). Разом з тим, сутності цих феноменів, їх зв'язку з юридичною відповідальністю авторка не пояснила, що утруднює розуміння запропонованих нею висновків та узагальнень.

Однак, зазначені зауваження мають як дискусійний, так і рекомендаційний характер та в цілому не впливають на загальну високу позитивну оцінку даного дисертаційного дослідження.

Теоретичне і практичне значення дисертації Цибульник Т.А., зокрема, полягає в тому, що результати дослідження, загальнотеоретичні і практичні висновки сприятимуть більш глибокому розумінню, розвитку напрямків взаємодії органів місцевого самоврядування щодо протидії рейдерству з органами прокуратури, поліції, служби безпеки. Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані в дисертації, в достатній мірі обґрунтовані.

На підставі викладеного можна зробити загальний висновок, що дисертаційне дослідження Цибульник Т.А. «Адміністративно-правові засади діяльності органів місцевого самоврядування України щодо протидії рейдерству» за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право є завершеною роботою, що в сукупності вирішує важливе наукове завдання, яке має суттєве значення для антирейдерського законодавства України, відповідає вимогам п. 13 Положення про присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, і встановленим вимогам до кандидатських дисертацій, а її автор – Цибульник Т.А. заслуговує присудження їй наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент

Ю. А. Хатнюк

